

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
Педагогічний факультет**

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА ТОЛЕРАНТНОСТІ**

Рівень вищої освіти – *(перший (бакалаврський) рівень)*

Освітня програма: «Дошкільна освіта»

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Галузь знань: 01 «Освіта» / «Педагогіка»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «29» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Педагогіка толерантності
Викладач	Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Захарасевич Наталія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380684243004
E-mail викладача	nataliia.zakharasevych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні (семінарські), самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації за розкладом

2. Анотація до навчальної дисципліни

Актуальність курсу зумовлена сучасними тенденціями розвитку дошкільної освіти: оновлюється зміст, розробляються нові програми, складається нова система взаємодії дошкільних закладів із зовнішнім освітнім середовищем. Важливо підготувати майбутнього педагога до сучасних вимог необхідних для ефективної професійної діяльності в соціально-економічному просторі

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є формування у здобувачів стійких знань про толерантність як соціокультурне і психологічне явище та динаміку її історичного розвитку в контексті парадигматичних змін в підходах до вивчення особистості, розкриття особистісних механізмів толерантної поведінки, оволодіння основами толерантного спілкування і повсякденної міжособистісної взаємодії, вміннями і навичками, необхідними для ефективної професійної діяльності в соціально-економічному просторі

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- Поняття «толерантність» та історичний розвиток проблеми;
- Основні показники толерантності та межі інтолерантності
- Особливості розвитку soft skills в умовах закладу дошкільної освіти

уміти:

- Здатність до здійснення ефективної комунікації у процесі вирішення професійно-педагогічних задач, усунення комунікативних бар'єрів;
- Здатність до створення безпечного, психологічно комфортного, толерантного, здоров'язбережувального освітнього середовища, зорієнтованого на особистісний, творчий і духовний розвиток дітей з урахуванням їхніх вікових, індивідуальних особливостей та регіональних чинників розвитку.
- Виділяти основні навички: командна робота, креативність, критичне мислення.
- Охарактеризувати soft skills як збірний термін, який посилається на безліч варіантів поведінки, що допомагають дітям у командній роботі, а також успішно соціалізуватися.
- Визначати відмінність між поняттями soft skills та hard skills та вміння їх впроваджувати в роботу з дітьми дошкільного віку;

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові компетентності)

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості

(довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини

Програмні результати навчання

ПР-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-11 Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПР-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини

ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
Семінарські заняття/ практичні/лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

V	Дошкільна освіта	третій	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Толерантність: визначення, історія, параметри та складові. Ознайомитись із поняттям «толерантність»; охарактеризувати історичний розвиток проблеми толерантності; визначити параметри толерантності особистості		2	2	8
Тема 2. Толерантність як інтегральна особистісна характеристика. Знання толерантності як індивідуальної характеристики індивіда її структури; показників толерантності, рівнів її прояву. Прояви булінгу		2	4	10
Тема 3. «Кордони» толерантності та інтолерантності. Визначити основні показники толерантності та межі інтолерантності; охарактеризувати диференціальні ознаки толерантності та інтолерантності		2	4	10
Тема 4. Опанувати навички: креативність, критичне мислення, комунікація та командна праця. Характеризувати основні навички: командна робота, (коллаборація), комунікація, креативність, критичне мислення.		2	2	12
Тема 5. Формування soft skills у дітей дошкільного віку. Розуміти та вміти охарактеризувати soft skills як збірний термін, який посилається на безліч варіантів поведінки, що допомагають дітям у командній роботі, а також успішно соціалізуватися. Знати основні поведінкові стратегії		2	4	10
Тема 6. Відмінності hard skills та soft skills. Знати, що hard skills набуваються під час навчання; пов'язані з конкретною професією; рівень оволодіння визначається діагностуванням, тестами; задіяна ліва півкуля, а soft skills вроджені або набуті з досвідом; робота з людьми; універсальні; складно визначити рівень оволодіння; задіяна права півкуля.		2	2	10
ЗАГ.:		12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 50 балів, за залік – 50 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту)</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Самостійне виконання, власний аналіз та міркування. Письмові роботи виконуються у формі есе, презентацій, ментальних карт (на вибір) до кожного практичного заняття, поточні тестування в системі дистанційного навчання. Індивідуальне завдання у формі презентації.</p> <p>Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії)</p>
Семінарські заняття	<p>Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття та виконання практичних завдань та завдань запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 100 б. Вага оцінки за всі практичні заняття – 45 балів</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань, пройдене тестування.</p>
Підсумковий контроль	<p><i>Форма контролю – залік</i> <i>форма задачі – комбінована</i></p>
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою: <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <https://nmv.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd% d1%96-%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%83%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b8/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти» Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra. Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика: монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. – Суми, 2015. – 430 с.
2. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана : колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с
3. Фурман А.А. Психологія смисложиттєвого розвитку особистості : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 508 с.
4. Фурман А.В., Шаюк О.Я. Толерантність як предмет онтофеноменологічного дискурсу. Психологія і суспільство. 2015. № 3. С. 31-61.
5. Фурман А.В., Шаюк О.Я. Методологічні підходи до сутнісного пізнання толерантності у форматі гносеолого-ноуменологічного напрямку філософування. Вітакультурний млин. Модуль 20. 2018. С. 20-45.
6. Фурман А., Шаюк О. Методологічні підходи до сутнісного пізнання толерантності у рамках психосоціального теоретизування / Психологія і суспільство : журнал / гол. ред. Анатолій Фурман. – 2019. – № 2. – С. 5
7. Milo D.S. Good enough: the tolerance for mediocrity in nature and society. Harward University Press, 2019. 320 p

Викладач:

Наталія ЗАХАРАСЕВИЧ
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та
методики дошкільної і
спеціальної освіти